

ΚΕΙΜΕΝΟ

Εικόνα, ουσία και στερεότυπα

Η μάχη ανάμεσα στο είναι και το φαίνεσθαι και τα ευρήματα της έρευνάς μας για τις προκαταλήψεις.

Τρία στα τέσσερα παιδιά θεωρούν ότι γίνονται διακρίσεις στον χώρο του σχολείου.

Το περίεργο παιχνίδι ανάμεσα σε αυτό που φαίνεται (του φαίνεσθαι) και σε αυτό που υπάρχει στ' αλήθεια (του είναι) έχει απασχολήσει τον άνθρωπο από τα αρχαία χρόνια. Και μάλιστα, ένας τραγικός ποιητής, ο Ευριπίδης, το καθιστά βασικό νήμα της πλοκής του στην τραγωδία «Ελένη», όπου η ηρωίδα πέφτει θύμα ενός θεϊκού σχεδίου και κατηγορείται για πράγματα που η ίδια ποτέ δεν έκανε, αλλά έκανε το είδωλό της.

Σήμερα, με το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να κυριαρχούν, η έμφαση στο φαίνεσθαι είναι πιο έντονη. Το φαίνεσθαι ταυτίζεται με τη «βιτρίνα», που προβάλλει κάποιο άτομο, για να δείξει πόσο τέλειο είναι το ίδιο και η ζωή του. Μπορεί να μας αποπροσανατολίσει από την αλήθεια στην περίπτωση μιας συνομιλίας ή μιας γνωριμίας στο διαδίκτυο, όταν δεν γνωρίζουμε την πραγματική ταυτότητα του ανθρώπου με τον οποίο μιλάμε, και να μας παρασύρει σε επικίνδυνα μονοπάτια. Επίσης, στο φαίνεσθαι βασίζονται και οι ψεύτικες ειδήσεις που κυκλοφορούν και αναπαράγονται στα ψηφιακά μέσα, μας παραπληροφορούν και μας εξαπατούν. Τέλος, το φαίνεσθαι μάς επηρεάζει στις διαφημίσεις και στις διαδικτυακές αγορές. Πόσα άτομα δεν έχουν παραλάβει προϊόντα, που απείχαν πολύ από αυτό που είδαν και παρήγγειλαν στην ιστοσελίδα!

Ας εξηγήσουμε τώρα λίγο περισσότερο την αντίθεση ανάμεσα στο είναι και στο φαίνεσθαι στη ζωή μας. Το είναι αντιπροσωπεύει την αλήθεια, την πραγματική και βαθύτερη ουσία των πραγμάτων. Χωρίς ψευδαισθήσεις και χωρίς προσπάθεια παραπλάνησης. Το φαίνεσθαι, από την άλλη, αντιπροσωπεύει το εικονικό και το επιφανειακό. Δηλώνει την εικόνα που θέλουμε να προβάσουμε προς τα έξω και την οποία φτιάξαμε επιμελώς. Ανεξαρτήτως του τι είμαστε πραγματικά. Όμως, αυτή η εμμονή στο φαινομενικό μάς εμποδίζει να γνωρίσουμε την αλήθεια. Άλλωστε, κάτι τέτοιο απαιτεί περισσότερη προσπάθεια, αφού χρειάζεται σκέψη, αναζήτηση σε βάθος και κριτική ικανότητα. Το φαίνεσθαι είναι πιο «εύκολο», πιο «λαμπερό», πιο «ελκυστικό», με αποτέλεσμα να θαμπωνόμαστε. Στον ψηφιακό κόσμο, αυτό το «φανταχτερό» μπορεί να μας εξασφαλίσει την επιθυμητή αντίδραση, το πολυπόθητο «λάικ». Το σημαντικό, ωστόσο, είναι ο εσωτερικός μας κόσμος και η αληθινή μας προσωπικότητα και όχι η φτιαχτή εικόνα της οθόνης ή των προκαταλήψεών μας. Χωρίς αμφιβολία στη σημερινή εποχή, με την τεχνολογία και τις ποικίλες εφαρμογές της να έχουν κυριαρχήσει στην καθημερινότητά μας, το φαίνεσθαι βρήκε πρόσφορο έδαφος να αναπτυχθεί και να επισκιάσει το είναι και την αλήθεια. Έτσι, στο κοινωνικό μας περιβάλλον κυριαρχούν πολλά στερεότυπα και προκαταλήψεις, βασισμένα σε ψεύτικες και παραπλανητικές πληροφορίες, που διακινούνται στο διαδίκτυο.



Σταμάτα τον εκφοβισμό,
αγκάλιασε τη διαφορετικότητα

Σκίτσο μαθήτριας

Προσπαθώντας να εξετάσουμε την εκδήλωση των προκαταλήψεων και των διακρίσεων στο σχολικό περιβάλλον, πραγματοποιήσαμε πέρυσι μια έρευνα, με έμφαση στον σχολικό εκφοβισμό και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα, στην οποία συμμετείχαν μαθητές/τριες από τα τρία Γυμνάσια της Ιεράπετρας. Τα πιο σημαντικά ευρήματά της παρουσιάζονται παρακάτω:

Θεωρείς ότι γίνονται διακρίσεις στον χώρο του σχολείου σου; (135 απαντήσεις)



Εχεις αντιδράσει ποτέ όταν κάποιος δέχεται σωματική ή λεκτική βία λόγω της διαφορετικότητάς του; (135 απαντήσεις)



Εχεις σχολιάσει ποτέ την εξωτερική εμφάνιση κάποιου άλλου ατόμου; (136 απαντήσεις)



Εχεις δεχθεί ποτέ εσύ σχόλια για την εξωτερική σου εμφάνιση; (136 απαντήσεις)



Πηγή: Κείμενο μαθητών και μαθητριών στη μαθητική εφημερίδα *Το Βήμα της Ιεράπετρας*, 9/6/2024 (ελαφριά διασκευή)

<https://www.tovima.gr/print/mathitikes-efimerides/ierapetra/eikona-ousiacrkai-stereotypa/>

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

001. Ποια βασική αντίθεση υπάρχει στο κείμενο;

- A. Η σχέση μεταξύ φιλίας και εχθρότητας.
- B. Η διαφορά ανάμεσα στο φαίνεσθαι και στο είναι.
- Γ. Η αντίθεση ανάμεσα στη νεολαία και τους μεγάλους.
- Δ. Η σύγκριση ανάμεσα στο παρελθόν και στο μέλλον.

002. Οι αρθρογράφοι αναφέρουν την τραγωδία «Ελένη» του Ευριπίδη, για να:

- A. υπενθυμίσουν την αξία που έχει το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών στο Γυμνάσιο.
- B. δώσουν στο κείμενό τους έντονα λογοτεχνικό ή ποιητικό ύφος.
- Γ. δείξουν πως η εικόνα και η ουσία μάς απασχολούν από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα.
- Δ. παρουσιάσουν στο κείμενό τους αναλυτικά την πλοκή της τραγωδίας.

003. Σύμφωνα με τους/τις αρθρογράφους, ειδικά σήμερα πολλά πράγματα αλλιώς παρουσιάζονται και αλλιώς είναι, επειδή:

- A. έχουμε περισσότερες φιλίες και κοινωνικές σχέσεις.
- B. αγοράζουμε και καταναλώνουμε περισσότερο.
- Γ. χρησιμοποιούμε ψηφιακές τεχνολογίες και διαδικτυακά μέσα.
- Δ. ενημερωνόμαστε και πληροφορούμαστε.

004. Τι σημαίνει η φράση «όταν δεν γνωρίζουμε την πραγματική ταυτότητα του ανθρώπου με τον οποίο μιλάμε»;

- A. Όταν αγνοούμε ποιοι είναι πραγματικά οι συνομιλητές/-τριές μας.
- B. Όταν έχουμε δει την αστυνομική ταυτότητα των συνομιλητών/-τριών μας.
- Γ. Όταν οι συνομιλητές/-τριές μας είναι άτομα που ξέρουμε.
- Δ. Όταν συνομιλούμε με ανθρώπους από το οικείο μας περιβάλλον.

005. Τι σημαίνει η φράση «η εμμονή στο φαινομενικό μάς εμποδίζει να γνωρίσουμε την αλήθεια»;

- A. Η έμφαση στην εμφάνισή μας είναι ο μόνος τρόπος να φτάσουμε στην αλήθεια.
- B. Πρέπει να εμπιστευόμαστε αυτό που φαίνεται, γιατί η αλήθεια είναι υποκειμενική.
- Γ. Η αλήθεια είναι πάντα ορατή με την πρώτη ματιά, αρκεί να δούμε προσεκτικά.
- Δ. Η προσκόλληση στο επιφανειακό μάς εμποδίζει να ανακαλύψουμε την αλήθεια.

006. Ποιο από τα παρακάτω μπορεί να μας εξασφαλίσει «το πολυπόθητο λάικ», σύμφωνα με τους/τις αρθρογράφους;

- A. Η κριτική ικανότητα.
- B. Η βαθιά σκέψη.
- Γ. Η περισσότερη προσπάθεια.

Δ. Το «λαμπερό» και το «ελκυστικό».

007. Ποιο είναι το θέμα του σκίτσου της μαθήτριας που συνοδεύει το κείμενο;

- A. Η γνώση είναι δύναμη και την αποκτάς στο σχολείο.
- B. Όχι στο bullying, σεβασμός στο διαφορετικό.
- Γ. Οι φίλοι και οι φίλες φτιάχνουν όμορφες αναμνήσεις.
- Δ. Στο σχολείο πάντα κάποιος/κάποια σε παρακολουθεί.

008. Τι μπορεί να συμβολίζουν τα μάτια στους τοίχους (σκίτσο της μαθήτριας);

- A. Την παρακολούθηση και τον φόβο που νιώθουν κάποια παιδιά.
- B. Την προσοχή των μαθητών και των μαθητριών στο μάθημα.
- Γ. Την ανάγκη για αυστηρή επιτήρηση στα σχολεία.
- Δ. Τη δύναμη της εκπαίδευσης να «ανοίγει τα μάτια».

009. Ποιος ήταν ο στόχος της έρευνας των μαθητών και των μαθητριών;

- A. Να εξετάσουν τις φιλικές σχέσεις στο σχολικό περιβάλλον.
- B. Να μελετήσουν τις προκαταλήψεις στη σχολική κοινότητα.
- Γ. Να αναλύσουν τις μαθησιακές δυσκολίες των παιδιών στο σχολείο.
- Δ. Να ερευνήσουν τη χρήση του διαδικτύου στο σχολείο.

010. Ποιο στοιχείο της έρευνας δείχνει ότι τα περισσότερα παιδιά είναι ενάντια στον σχολικό εκφοβισμό;

- A. Σε ποσοστό 74,1% τα παιδιά θεωρούν ότι υπάρχουν διακρίσεις στο σχολείο.
- B. Σε ποσοστό 72,8% τα παιδιά έχουν δεχτεί σχόλια για την εξωτερική τους εμφάνιση.
- Γ. Σε ποσοστό 85,2% τα παιδιά έχουν αντιδράσει, όταν είδαν κάποιον/-α να δέχεται βία.
- Δ. Σε ποσοστό 56,1% τα παιδιά σχολιάσει την εξωτερική εμφάνιση άλλων.

011. Πώς συνδέεται το σκίτσο της μαθήτριας με τα αποτελέσματα της έρευνας;

- A. Παρότι υπάρχουν στερεότυπα στο σχολείο, δεν υπάρχει σχολικός εκφοβισμός.
- B. Παρόλο που πολλά παιδιά αντιδρούν στη βία, υπάρχει σχολικός εκφοβισμός.
- Γ. Αν και πολλά παιδιά είναι διαφορετικά, υπάρχει σεβασμός στη διαφορετικότητα.
- Δ. Αν και πολλά παιδιά σχολιάζουν την εξωτερική εμφάνιση, σέβονται το διαφορετικό.

012. Αν το κείμενο ήταν διαφημιστική καμπάνια, ποιο σλόγκαν θα ταίριαζε καλύτερα;

- A. «Μην κρίνεις ένα βιβλίο από το εξώφυλλο– ανακάλυψε την αλήθεια!»
- B. «Ό,τι λάμπει είναι χρυσός – εμπιστεύσου την εικόνα!»
- Γ. «Το φαίνεσθαι είναι πιο εύκολο – γιατί να ασχολείσαι με την αλήθεια;»
- Δ. «Η εικόνα είναι το παν – δώσε βάση στην εξωτερική εμφάνιση!»

013. Το κείμενο είναι:

- A. αφηγηματικό (διήγηση προσωπικής ιστορίας).
- B. περιγραφικό (λεπτομερής περιγραφή καταστάσεων).
- Γ. επιχειρηματολογικό/πειστικό (άρθρο γνώμης που προσπαθεί να πείσει).
- Δ. χιουμοριστικό (ευθυμογράφημα με σκοπό αποκλειστικά τη διασκέδαση).

014. Με ποιον τρόπο οι αρθρογράφοι παρουσιάζουν τις απόψεις τους;

- A. συγκρίνοντας τις απόψεις τους με απόψεις άλλων.
- B. αξιοποιώντας αποκλειστικά λογοτεχνικές αναφορές.
- Γ. δίνοντας αντιθέσεις και στατιστικά στοιχεία.
- Δ. αναφέροντας δικές τους προσωπικές εμπειρίες.

015. Ποια είναι η λειτουργία της λέξης «Τέλος» στην πρόταση «Τέλος, το φαίνεσθαι μάς επηρεάζει στις διαφημίσεις και στις διαδικτυακές αγορές.»;

- A. Να δείξει ότι ο χρόνος συγγραφής τελειώνει.
- B. Να τονίσει την τελευταία θέση σε μια σειρά απόψεων.
- Γ. Να τονίσει την άποψη που είναι η πιο ασήμαντη.
- Δ. Να δείξει ότι υπάρχουν πολλές διαφορετικές απόψεις.

016. «ο Ευριπίδης το καθιστά βασικό νήμα της πλοκής στην τραγωδία Ελένη»: Ποια από τις παρακάτω φράσεις έχει το ίδιο νόημα με τη φράση «βασικό νήμα της πλοκής»;

- A. συμπληρωματική διάσταση
- B. παραπλανητική πληροφορία
- Γ. ασήμαντη πτυχή του θέματος
- Δ. κεντρική ιδέα της υπόθεσης

017. Στη φράση «το φαίνεσθαι ταυτίζεται με τη “βιτρίνα”» έχουμε:

- A. μεταφορά
- B. κυριολεξία
- Γ. παρομοίωση
- Δ. ασύνδετο σχήμα

018. Ποια φράση δίνει καλύτερα το νόημα της λέξης «παραπληροφορούν»;

- A. Δίνουν υπερβολικά πολλές πληροφορίες.
- B. Αναλύουν σε βάθος τις πληροφορίες.
- Γ. Καλύπτουν όλες τις απόψεις σε ένα θέμα.
- Δ. Παρέχουν σκόπιμα ψεύτικες ειδήσεις.

019. «Το φαίνεσθαι, αντιθέτως, είναι πιο “εύκολο”, πιο “λαμπερό”, πιο “ελκυστικό”»: Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει το αντίθετο νόημα από τη λέξη «ελκυστικό»;

- A. απωθητικό
- B. τραβηχτικό
- Γ. συναρπαστικό
- Δ. παραπλανητικό

020. Η λέξη «πολυπόθητο» στη φράση «πολυπόθητο λάικ» σημαίνει:

- A. κάτι που το έχουμε πάθει πολλές φορές.
- B. κάτι που το επιθυμούμε πολύ.
- Γ. κάτι που δεν μας συμβαίνει πολλές φορές.
- Δ. κάτι που μας επηρεάζει πολύ.

021. Ποια λέξη είναι ομόρριζη ή ανήκει στην ίδια οικογένεια με τη λέξη «προκατάληψη»;

- A. παράλειψη
- B. καταβάλλω
- Γ. αναβολή
- Δ. αναλαμβάνω

22. Στην πρόταση «οι ψεύτικες ειδήσεις που ... αναπαράγονται στα ψηφιακά μέσα» χρησιμοποιείται:

- A. παθητική σύνταξη και δεν δηλώνεται το ποιητικό αίτιο.
- B. ενεργητική σύνταξη, γιατί ξέρουμε το υποκείμενο (ψεύτικες ειδήσεις).
- Γ. παθητική σύνταξη και δηλώνεται το ποιητικό αίτιο (ψηφιακά μέσα).
- Δ. ενεργητική σύνταξη και δεν χρειάζεται ποιητικό αίτιο.

023. «είδαν»: Ποιος είναι ο τύπος του ρήματος στον εξακολουθητικό μέλλοντα;

- A. θα δουν
- B. βλέπουν
- Γ. θα βλέπουν
- Δ. έχουν δει

024. «κάτι τέτοιο απαιτεί περισσότερη προσπάθεια, αφού χρειάζεται σκέψη»: Τι εκφράζει η δευτερεύουσα πρόταση «αφού χρειάζεται σκέψη»;

- A. χρόνο
- B. σκοπό
- Γ. αποτέλεσμα
- Δ. αιτία

025. «Θεωρείς ότι γίνονται διακρίσεις στο χώρο του σχολείου σου;» Τι είδους πρόταση εισάγει ο σύνδεσμος «ότι» και ποιος είναι ο συντακτικός της ρόλος;

- A. ειδική πρόταση, αντικείμενο στο ρήμα «Θεωρείς»
- B. αιτιολογική πρόταση, επιρρηματικός προσδιορισμός
- Γ. χρονική πρόταση, προσδιορισμός χρόνου στο ρήμα
- Δ. πλάγια ερώτηση, αντικείμενο στο ρήμα «Θεωρείς»